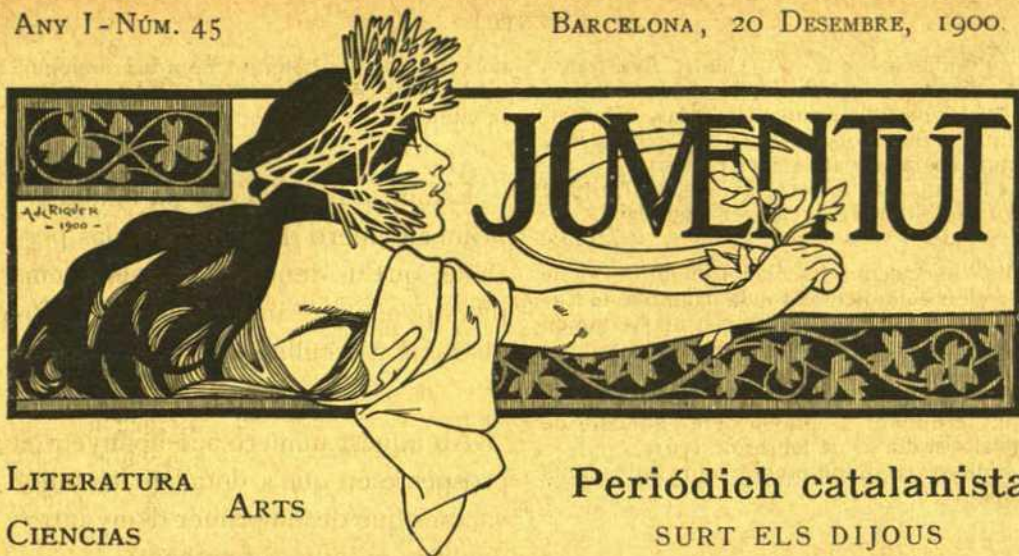

LITERATURA
CIENCIAS

ARTS

Periódich catalanista
SURT ELS DIJOUS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plassa del Teatre, 6, entressol.

NÚMERO CORRENT. . . 10 CÈNTIMS.

» ATRASSAT. . . 25 »

SUMARI: Una Reyna per dret propi, per Joseph M.ª Roca.—Albert Samain, per G. A. Tell Lafont.—Notas d'art, per Joan Brull.—Nota, per Alfons Maseras.—En mon recó, per Joseph Martí y Folguera.—Grepúscol, per Joan Mercader y Vives.—Siegfried: V, La execució musical (continuació), per Joaquim Pena.—Impresió, per A. Busquets y Punset.—Tardor, per Xavier Viura.—Novas

UNA REYNA PER DRET PROPI

Que n'es d'hermosa la conducta de la gentil Reyna d'Holanda envers el venerable President de la República del Transvaal, vingut a Europa ab l'únich objecte d'implorar protecció pera un poble que lluyta honrada y coratjosament defensant pam a pam las sevas llibertats que pretén arreballarli la civilisada Inglaterra!

Quán gran resulta la seva figura de dona obehint francament als batechs de son cor generós y noble, comparada ab la forsa d'alguns homes que's diuhen sobirans y que devant de la forsa del Imperi Británich s'han encongit y acoquinat seguint la inspiració de la egoista é hipócrita diplomacia! Més, molt més mascles son las faldillas de la Reyna Guillermina que tots els *uniformes* de soldat ab que cada dos per tres se disfressa l'infatuat emperador d'Alemanya. Ab el comportament seguit ab en Krüger s'haurian de baratar el

nom: la Sobirana d'Holanda dirse Guíllém, y el Kaiser anomenarse Guillermina. L'ésser mascle ó femella no depén pas del sexe.

Las infamias y'ls crims comesos en nom de la civilisació per las llegendes de Sa Graciosa Majestat en el Transvaal, deuen fer esment a na Guillermina las qu'en el sigle XVI cometeren en terra d'Holanda'ls exércits de Sa Majestat Católica Felip II en nom d'una religió que té per un de sos fonaments l'amor al prohisme. No, no ho deu oblidar aquella Reyna que també son poble un jorn plorà llágrimas de sanch baix el jou d'un opressor despota, sanguinari y venjatiu, sectari fanátich d'una religió qu'es tot amor y caritat. També las *pandillas* del Duch d'Alba robavan y saquejavan, fruhian assassinant als grans y á la brivalla, violant donas, cremant y destruhint vilas y llogarets, ciutats y masos, faltant obertament y ab el major cinisme á totas las lleys escrites en el Códich y en la conciencia dels homes honrats, com hi faltan á gratcient las patuleyas de lord Roberts en la injusta é inicua campanya del Sud de l'África. Felip II, embolcallantse ab la religió, volia de totas maneres fermar á son trono als Paissos Baixos: la Reyna d'Inglaterra vol de totas passadas apoderarse del Transvaal y del Orange. ¿Qué hi fa que'ls medis empleats sian repulsius á la gent de

bé? Ja quedan justificats ab el fi que's persegueix. Als reys poderosos tot els escáu; per ells el ceptre, que deuria ésser símbol de la dignitat reyal, es un rossinyol pera apoderarse de lo de la casa del proxim. L'única lley qu'observan es la del més fort; se befan de la Justícia com els sayons se befaren del Home Deu.

La simpática figura de la Reyna Guillermina mereix la veneració y'l respecte de tots els aymants de la Humanitat y de la Justícia. Devant d'aquest espill deuen enrogir-se de vergonya'ls sobirans que per basarda ó per càlcul s'arrastran com serps llepant las potas al lleopart britànich que á l'hora menos pensada'ls pagarà son servilisme plantantlosi una urpada, si es que ab las urpas pot arreballar quelcóm.

JOSEPH M.ª ROCA.

ALBERT SAMAIN

Je rêve de vers doux et d'intimes ramages
De vers á frôler l'âme ainsi que d'es plumages,
De vers blonds où le sens fluide se délie,
Comme sous l'eau la chevelure d'Ophélie,
De vers silencieux, et sans rythme et sans trame
Où la rime sans bruit glisse comme une rame.
Et qui au long des nerfs baignés d'ondes colines.
Meurent à l'infini en pâmoisons félines,
Comme un parfum dissous parmi des tiédeurs closés,
... Je rêve des vers doux mourant comme des roses.

Veusaquí'l poeta retratat per ell mateix: un compendi, una fórmula que la crítica podria trobar sols á costa de llarguissimas explicacions; aquella poesia que os acaricia l'ànima com una ploma, quals versos se deslligan dolços com una cabellera sota l'aygua, aquella poesia sense sonoritats buydas, qual rima sona com las paladas d'un rem; versos que moren com un perfum: tal es la poesia de Samain, lo poeta mort fa poch y quals obras complertas, promesas pera dins d'un breu plasso, serán la joya dels que han conegut sos volums publicats fins avuy, y sas poesias espargidas en periódichs y revistas.

Dugas obras coneixém de Samain, dugues coleccions de poesias, *Au Jardin de l'Infante* y *Aux flancs du Vase*, y creyém que tenia en preparació quan lo va sorprendre la mort un

altre llibre de poesias. En totas ellas s'hi nota lo mateix. Ni per sa extensió ni per sa forma tenen res de la grandor ampulosa dels romántichs, ni la seca regularitat de las escolas neo clàssicas. Son notas curtas, casi totas més tristas qu'alegras, ab poquissim argument, però que deixan al lector una impressió fondissima, ab pensaments de refinat, ab rasgos y detalls descriptius de poderosa forsa suggestiva, y embolcalladas ab una certa nebulositat y enmotlladas en una forma tan perfecta, que un voldria recordarlas sempre, tenintlas aprop en un llibre ben petit que un pogués portarlo sempre á la butxaca, ó grabarlas ab caràcters microscòpichs dessota d'un esmalt, voltarlas de pedras preciosas com un recort volgut ó una reliquia, tenirlas sempre com una ampolleta de perfum en mans d'una pastoreta Wateau.

Vegis, si no, com una mostra'l sonet «Soir» que transcrivim á continuació, no tant perquè'l suposém desconegut dels lectors, com perquè serveix de confirmació á lo que dihem.

Le Séraphin des soirs passe le long des fleurs...
La Dame-aux-Songes chante à l'orgue de l'église;
Et le ciel, où la fin du jour se subtilise,
Prolonge une agonie exquise des couleurs.

Le Séraphin des soirs passe le long des cœurs...
Les vierges au balcon boivent l'amour des brises;
Et sur les fleurs et sur les vierges indecises
Il neige lentement d'adorables paleurs.

Toute rose au jardin expire, lente et lasse,
Et l'âme de Schumann errante par l'espace
Semble dire une peine impossible à guerir...

Quelque part une enfance tres douce doit mourir...
O mon âme, mets un signet au livre d'heures,
L'Ange va recueillir le rêve que tu pleures.

Després d'aquest magistral sonet, podriam deixar la paraula als que afirman que'ls poetes moderns desdenyen la forma y defensan, com l'aspiració suprema de la poesia moderna, prescindir de la versificació y de sas regles, molt més rigurosas quant més alta es la perfecció d'un idioma, y per consegüent de sa literatura. Es un prech que no'ns cansarém de dirigir als poetes catalans, y desitjariam que, qui té autoritat pera ferho, ho fes en forma de consell: lo poeta que vulgui prescindir de las actuals formas literarias haurá de practicarne altrás de millors y més artísticas, y per tant més difícils d'executar. Desde Homer fins avuy en dia, lo poeta, per usar

un llenguatge superior y més escullit del ordinari, ha adoptat una forma musical que ha variat al infinit, però sempre musical y rítmica, y tant de bo que nostras llengües modernes tinguessin las sílabas llargas y breus y no'ns permetessin usar las formas de versificació de las literaturas clàssicas, més difícils sens dubte, però més superiors y més belles.

Nostre llenguatge literari està en vies de formació y en estat, forços es dirho, bastant atrassat. Nos falta molt que fer pera posarlo a l'altura d'una literatura moderna, y'l camí no es pas precisament lo d'evadir las dificultats, sinó'l d'atacarlas y vèncerlas.

Hi ha hagut un'època en que nostres poetas s'han contentat ab imitar y traslladar a sas poesias lo llenguatge del poble. Aquest treball ha estat profitós pera donar una base real a nostre llenguatge literari; mes això no ha estat més que'l comensament d'un'obra a realisar. Ni Horaci parlava com un gladiador, ni com un pagès de l'Apulia, ni Dante (malgrat sa llengua vulgar) com un carreter de Florencia; lo llenguatge literari's forma per una especie d'acció recíproca entre'l llenguatge escrit y'l de las personas cultas, y aixís han arribat algunas literaturas modernes al estat de perfecció en que las veyém, que fa la desesperació dels traductors quan aquests han de traslladar sas obras a una llengua menys treballada.

Quan un' llegeix a poetas com Samain, comprén la gran diferencia qu'existeix entre l'estat de la llengua francesa, que permet dirho tot ab tots los matisos desitjables, y la nostra encara en vies de sa formació literaria, y sent lo desitj de que aquesta's perfeccioni fins arribar a un alt grau de cultura, al que sens dubte arribará ab los esforços de tots y no a favor d'academias y gramàticas oficials, que han dut a altrás nacions a un estat casi fòsil del llenguatge, sinó com a resultat d'un treball de cultura de la societat entera, de literats y de no literats, aprofitant los elements de la terra y adoptantne de nous sempre que sia necessari.

Y dihem això perque nosaltres, com los literats francesos, no compreném lo poeta sense ser un adorador de la forma, com no comprendriam un músich que no estimés l'instrument ab que arrenca'ls sons ab que constru-

heix un'obra artística; y no fent punt final, sinó senzillament un paréntesis al tema, torném a Samain.

Las poesias de Samain tenen sempre un to trist; mes no es la desesperació dels romàntichs la que's respira en ellas, sinó una especie de tristesa indefinida; ja que la idea principal del autor sembla ser la de donar al lector la impressió vagà d'aquestas impresions vaporosas é indefinidas que'l sentiment deixa en l'ànima, que vol traslladar al lector tal com las sent lo poeta, sens explicarlas ni detallarlas.

Sas imatges son justas, y en ellas s'hi ajunta la brillantor de la visió ab la intensitat del sentiment. En lo sonet transcrit n'hi han dugas, *la agonie exquise de couleurs*, y aquella nevada *d'adorables faveurs* sobre las flors y las verges, que son verament sugestives.

No sempre Samain s'ha concretat al genre lirich, puig entre sas poesias ne figuran algunas de caràcter épich, com los dos sonets de Cleopatra, ja molt vulgarisats, que tenen las linias valentas d'un rellén de bronzo, y que no podém resistir al desitj d'analisar ràpidament, sobretot l'últim, ja que'l primer té casi únicament lo caràcter d'introducció.

Lourde pèse la nuit au bord du Nil obscur...
Cléopâtre à genoux sous les astres qui brûlent,
Soudain pâle, écartant ses femmes qui reculent,
Déchire sa tunique en un grand geste impur,
Et dresse éperdument sur la haute terrasse
Son corps vierge, gonflé d'amour comme un fruit mur.

Los sis primers versos son la presentació de la figura, lo march la nit pesant sobre'l Nil fosc, y aquella's destaca brillant sobre la foscor de la nit d'Egipte sota'ls astres que creman, y de genollons aparta sas esclavas, esquinsa sa túnica y sobre l'alta terrassa adressa son cos verge rublert d'amor com una fruyta madura. Y continúa'l poeta:

Toute nue elle vibre! et debout sous l'azur,
Se tord couleuvre ardente, au vent tiède et vorace,
Elle veut, et ses yeux fauves dardent l'éclair...
Que le monde ait, ce soir, le parfum de sa chair...
O sombre fleur du sexe éparse en l'air nocturnel
Et le Sphinx immobile aux sables de l'ennui,
Sent un feu pénétrer son granit taciturne;
Et le désert immense a remué sous lui.

La descripció no pot ésser més potent ni més viva, lo símbol més acabat ni més suges-

tiu. Cleopatra entregantse al vent del desert, es la personificació de la dona oriental, tal volta del Orient en conjunt, es la encarnació d'aquella femella simbólica que s'ha dit Semiramis ó Dalila, la Reyna de Saba ó Cleopatra, á quals peus s'han inclinat los héroes y s'han trossejat los imperis, perque tenia'l secret dels suprems goigs del amor; y darrera d'aquella nit s'endevina la lluyta de la dona oriental ab l'héroie del Occident, que's dirá primer César y més tart Antoni, y entre'l soroll de la mar qu'arrossega y trosseja las despullas d'Actium, lo final d'aquella gran tragedia cantada per tants poetes, hont tot queda vensut menys la forsa inconscient de la dona causant de tanta victima. La esfínx inmóvil al mitj del desert recullint las primicias d'aquell amor que ha de costar imperis, resulta d'un efecte grandios.

Si haguessim de citar una á una las poesias de Samain que mereixen llegir-se y meditar-se, no acabariam may y'ns fariam pesats al lector, en qui desitjariam, si no'l coneix, despertar la curiositat de llegir-lo per enter. Qui hi busqui en sa poesia impresions y efectes d'escenografia se'n tornarà xasquejat; lo verdader *gourmet* de la poesia, l'apassionat del art modern fet de matisos y refinaments de sentiment, s'extasiarà devant d'aquella introducció au *Jardin de l'Infante*, de *Musique sur l'eau*, *Promenade a l'étang*, *Visions* (tal volta la més suggestiva de sas poesias), *Vieilles cloches*, *Chanson violette*, *Xanthis*, *Versailles*, y aprendrà de memoria aquell final tan hermós de *Silence*:

La lampe douce se consume:
L'âme des roses nous parfume.
Le temps bat sa petite enclume.
Oh! s'en aller sans nul retour
Oh! s'en aller avant le jour,
Les mains toutes pleines d'amour!
Oh s'en aller sans violence,
S'évanouir sans qu'on y pense
D'une suprême défaillance...
Silence! — Silence! — Silence!

G. A. TELL LAFONT.

NOTAS D'ART

Quan vaig arribar de París després d'una ausencia de prop de dos anys, lo que més me

va sorprendre va ser el moviment catalanista.

Haig d'ésser franch. Encara que'l Catalanisme ha d'ésser naturalment simpàtic á tot bon catalá, y á mi, per tant, no podia deixar de sermho, em mirava ab certa prevenció aqueix moviment, no per lo qu'ell significa, sinó per las ideas retrógradas y'l carácter un bon xich jesuitich de aquells de sos propulsores que jo havia conegut. Si: vaig tenir aqueixa desgracia de no coneixen d'altres.

Peró vaig comensar á llegir JOVENTUT, y poch á poch vaig anar veient que ja no eran els mateixos d'avans: parlavan clar, tenian ideas de progrés, eran artistes, y sobre totas las cosas l'art els interessava. Van agradarme aquellas revistas teatrals y musicals fetas ab tant coneixement, y generalment en tots sos números hi trobava articles y quadrets interessants.

Aquell jovent no trigá gayre á serme molt simpàtic. Qui m'ho havia de dir que jo *debutaria* en la dita revista! Que hi escriuria sobre l'art! Jo, que no sé escriure y desconech la ortografia!

Quan l'Urgell va ferme saber que jo havia sigut nombrat director artistich de JOVENTUT, vaig tremolar. ¿Qué diré, pobre de mi? ¿Cóm escriuré? Però poch á poch, de mica en mica, vaig anarme calmant. Vaig pensar qu'altres han sortit de tan poca cosa com jo mateix. Recordemnos, si no, d'en Canonge, que dels seus principis de llimpia-botas s'enlayrá fins á fer jochs de mans; y del insigne Casellas, que de desconegut tintorer també ha arribat á ser el terror dels débils, insultant á tothóm de tort y de través, tirant reputacions per terra, parlant ab molta pompositat, ab llenguatje ampulós, pesat y tan difícil de comprendre que jo estich qu'ell mateix no l'entén, y *amigo*, aixó l'ha anat inflant, inflant de vanitat y orgull, tant, que arribará que'l perdrém de vista, acabant per ser regidor, ó acadèmich, ó professor d'estética de l'Academia de Bellas-Arts, vulgo «miloca», y, desgraciadamente pel Catalanisme, «miloca catalanista».

Y ara dispensin que sense voler parli de certas personas y de certas cosas que no poden interessar á ningú, y qu'es pitjor com més se remouhen. Parlém d'art: parlém de la *Sociedad Artística y Literaria*, que no té

de carrincló més que'l titol. No sé ahont l'han anat a buscar el tal titol, y de segur que varen dormir ben descansats després de la troballa. Y sobre tot, per lo nou. Per sort, els quadros resultan interessants: exposició formada per temperaments artistichs ben diversos, alguns d'ells ben subtils, romàntichs altres, mes tots els expositors plens de bona fe y de desitj de fer avansar l'art de la nostra terra, bon xich endarrerit en vist els altres pobles civilisats y, no obstant, sentit totes las evolucions dels més avansats.

URGELL.

Recordo, y no oblidaré may, la impresió que'm feyan els quadros de l'Urgell quan jo era encara xicot. Al sortir de Llotja, sempre'n aturavam devant d'una botiga dels Escudellers (crech que'n deyan a ca'n Monter), que moltes vegadas exposava obras del mestre. Jo alashoras era incapàs de comprendre si las tals estavan ben pintadas ó no; sols sé que aquells paisatjes me deixavan l'esperit trist, però d'una tristesa (permétisem la paraula), d'una tristesa artistica, somniadora, recordantme cosas y efectes del natural que jo havia vist vagament. En aquell temps, desgraciadament perà mi tan llunyà, el gran poeta ja va fer sentir tota sa influència dintre la meua jovenivola imaginació.

Més tart vaig anar a Madrid, y a Paris després, fent com els altres, com fan tots els que comensan; y vaig ser modernista, trobanto tot dolent, y com que de joves sempre n'hi haurà, y sempre n'hi ha hagut, y s'han d'obrir cami, y empaytan als vells donant per escusa qu'allò es dolent, qu'es negre ó es blanch, segons la evolució qu'està fent l'art, creyentse ells qu'están en lo just, no comprenen que no fan més que seguir la moda; com passa ab els colls de camisa, que'm sembla á mi que deuen patir molt els que'ls portan alts. Lo mateix vaig fer jo: seguir la corrent. Y vaig ser modernista. Y es tan fàcil serho! Sols s'ha de fer lo que fa la majoria: seguir, com segueix el be al remat. Aixís ho fan tots.

L'Urgell també ho va fer. Va anar a Paris quan Daubigny's trobava al ple de sa gloria, y's va entusiasmar ab el mestre francès, durantli la sugesió molt temps. Després, á copia d'estudi y sense desanimarse may per contraria que li fos la crítica, com va serli en

sos comensaments, dotat d'un temperament fort, arribá á ser, y es, el mestre paisatjista de la nostra escola moderna; pintor personallissim que deixarà una nota que no morirà may.

GRANER.

Un dels artistas més populars que tenim; d'una habilitat quasi fenomenal, y que bé pot dirse que no n'hi ha hagut un altre. Diuhen ó escriuhen d'en Teniers, que pintava un quadro cada dia, y jo crech qu'en Graner l'ha sobrepujat. Sa ferma voluntat sura en sas obras, y li fora impossible pintar d'altra manera. Tot lo que fa es espon-tani, fresch, devegadas de factura febrosa. Sos quadros son veraders *trompe l'œil* en la exposició actual. Me sembla que hi ha avens, desitj sincer que mereix alabansas; notas de marinas justas y ben observadas, paisatjes ahont ha trobat l'hora justa, particularment el dels pallers, prodigi d'execució. Mes ahont està exuberant de vida, ahont se'ns presenta com un gran pintor, es en el retrato d'aquell home que no oblidarém, gros, immens, y que de segur quedarà immortalisat sens ell saberho. Pintura hermosa de debó, que solzament pot compararse ab el *Bon bach* d'en Manet.

GALWEY.

Pot dirse del paisatge qu'es la verdadera pintura moderna, no volent significar ab aixó qu'altras épocas el desconeguessin. Els mateixos mestres flamenchs havian arribat á molta altura, y pera quedarne convensut basta contemplar la colecció selecta instal·lada en las novas salas del Louvre.

Indiscutible es qu'en el present sigle s'ha donat el gran pas en aquest género de la pintura, obrint nous horitzonts. Un dels pintors més grans de nostre temps, per no dir el més gran, es en Claude Monet. Els seus primers quadros tots son de figura, y pintats ab una forsa que'ls acosta molt als antichs; y jo crech que, no veyentse ab ánimis pera superarlos, va deixar del tot sa primitiva manera de fer, pera dedicarse exclusivament al paisatge, com havian ja fet avans Rousseau, Daubigny, Corot y altres, iniciant un moviment d'art que tota Europa ha seguit, y nosaltres també poch ó molt, quasi per reflex, com arbre fruyter qu'ha trigat á

donar brotada, y en part també gràcies a les exposicions organitzades per l'Ajuntament, ahont els joves han pogut estudiar y ferse càrrech d'aquell moviment artístich. Gràcies a dits certàmens, ha brotat en nostra terra la triada colecció de joves paisatjistes qu'avuy tant ens sorprenen, y la gloria aquesta bé podem dir ab forta veu que perteneix exclusivament a Catalunya. En Vayreda ab las sevas impresions, l'Urgell ab sa solidesa, portant com una alenada de més enllà del Pirineu, foren la base dels nostres paisatjistes. En las exposicions nacionals de Madrid, aquesta branca del art está considerada com inferior a la figura, y fins a cert punt tenen rahó ls madrilenys, perque realment encara no han tingut cap paisatjista de debó; ni un. L'Haes, que componia; en Sánchez Perrier que no pot negarse que sab dibuixar arbres; l'Espina y en Beruete, que pintan com aficionats... Y a Madrid passen per sabis! Y en cambi, entre nosaltres, dels joves, quants ne surten de cap de brot, sense contar els mestres, considerats com a tals per tot arreu!

Es indubtable qu'en Galwey sobressurt dintre d'aquest renaixement, que s'enlayra grandiosament y fa avansar el seu art a passos de gegant com cap altre en nostra terra. Quina admiració sentim devant d'aquells estudis plens de forsa y de serietat! No deixant res al etzar, sense cap debilitat per'agradar al burgès, al deu-públic, en Galwey pinta per ell mateix, y pels que puguin ó vulguin entendrel. Els joves que comensan, com hi poden estudiar contemplant aquelles telas sólidas, fortas, que diuhen veritats tan grans!

VILALLONGA.

En Jaume Vilallonga ab una triada colecció de paisatjes y marinas, dona molt interés a la exposició. Notas plenas de sentiment, d'una ingenuïtat a que no estém gayre acostumats entre nosaltres, que per'adquirir personalitat apelém fins a la extravagancia.

Res d'aixó passa ab aquest artista, que pinta ab molta senzillesa, trobant efectes que comouhen.

TAMBURINI.

Pintor que bé podriam dir *literari*, un xich indecis, subtil, sempre preocupantse de la

idea, buscant finesas intellectuals, algunas vegadas d'un refinament exquisit, procurant unir la pintura ab un ideal artístich que dona a las sevas obras una personalitat indiscutible que molt admirém.

En sos dibuixos lleugerament tocats ab colors, hi ha una distinció extraordinaria, que recorda las tradicions de la escola inglesa.

TOLOSA.

L'Aureli Tolosa ha lograt ferse un nom entre nosaltres com artista decorador. Modest per demés, d'una factura brillant y simpática, que pot apreciarse en sos quadros de flors, veritables raigs de sol que il·luminan la nota quelcóm ombrívola de la exposició actual.

RICART URGELL Y ALTRES.

En Ricart Urgell desmenteix aquell ditxo, repetit moltes vegadas, de la nul·litat dels fills dels grans homes. Las notas qu'exposa aquest artista son fetas a conciencia, y ab verdader garbo y molta trassa algunas d'ellas, revelant un talent mol fi.

No creyém que falli nostra profecia, si dihem qu'arribará a ser un artista de gran valer.

Finalment, arrodoneixen el conjunt d'obras exposadas els tres paisatjes del senyor Malagrida, y ls dos quadros de Méndez Vigo.

Y aquestas son las nostras impresions de la exposició de la *Sociedad Artística y Literaria* que, com he dit al comensar, sols té de cursi'l nom. En cambi, dona gust de veure aquell conjunt d'obras de pintors de talent, de temperaments tan oposats, y reunits per la mateixa religió: l'art!

JOAN BRULL.

NOTA

¿Els heu vist els carrers de la ciutat mentres las ombres els embolcallan? No os parlo dels carrers amples y ufanosos sadollats de llum: me referesch a aquells hont hi viuen els afanyats ab llur trevall, hont hi vegetan els desheretats de la fortuna.

Jo cada dia'ls traspasso, y'ls veig sempre silenciosos. Els carrers reliscosos y bruts del tráfeh y regats ab suhor; els carrers tristos hont la Mort s'hi ampara casi sempre; els carrers pahorrosos de negras ombras, hont hi viuhén sense conciencia de lo que fan els homes dels pensaments negres... pensaments barbres com llurs forsas y llurs penas, pensaments nodrits per la sanch bullenta del escláu que crida perdut en el desert de la ignorancia...

Jo'ls he vist els carrers tristos, il·luminats apenas per la claror tebia d'un fanal solitari; jo l'he corregut eix laberinte pahorós de carrers, mentres descansan del treball y fruïxen de la pau silenciosa aqueixos humans feréstechs y ferrenys, de forsa barbre, de rostre bélich y d'hostatje tétlich...

¿No hi heu penetrat may en la vivenda del miser desvalgut? ¿No'ls heu vist may els ca-

tres rónechs y'ls mobles destrossats, reposant y apilotantse entre la foscor perpetua d'aquells llochs humits y estrets, plens d'un ayre insà, ayre que repercuteix als quatre murs las malediccions fréstegas dels humans miserables que hi viuhén consumintse la sanch, aqueixa sanch que'ls envalentona y'ls fa tornar héroes de la barbaritat humana?

Aquellas vivendas rónegas, de negras parets, hont s'hi mustigan generacions enteras: aquells carrers tristos y solitaris á la nit, y hont á ple jorn hi formiguejan humans miserables, jo cada dia'ls veig, cada dia m'agermano ab aqueixas máquinas sensibles del treball, y cada dia, quan me'n torno á casa, penso per qué hi venen al món aqueixos homes, qu'al fi y al cap son tan dignes com el que més, y son un membre poderós é inconscient d'un poble que, mereixentsho més que cap, no passarà á la Historia.

ALFONS MASERAS.

EN MON RECÓ

No vull coneixe més gent
que la que coneix fins ara;
no vull tindre més amors
que'l que tinch al fons de l'ànima.

No tinch ganas d'anar lluny
á veure terras estranyas;
no vull cap més horitzó
que'l de la meua comarca.

Arrasseradet aquí,
ja'n tinch prou y quasi massa;
acostumat á ben poch
tinch lo cor y las miradas.

Ni'm tenta la vanitat,
ni la gloria m'afalaga;
l'ambició no la coneix,
l'enveja m'es cosa estranya.

Aquí viure, aquí morir:
veusaquí mas esperansas;
y un petó que'm clogui'ls ulls
quan l'hora sigui arribada.

JOSEPH MARTÍ Y FOLGUERA.

CREPÚSCUL

Qué trista que n'es la tarda
després que'l sol ja s'ha post!
Apar talment que s'allunyi
la vida, y vingui la mort!

Se senten dolsas canturias
d'auells que se'n van á joch,
y'l cant sublim d'una morta
m'apar que sento en el cor.

Es d'ella, de ma estimada,
que canta aquella cansó
que un jorn, eixint de la ermita,
va ferme neixe l'amor;

y avuy encara la sento
tan clara com aquell jorn...
Per'xó m'agrada la fosca.
Qué bé que hi estich tot soll...

Qu'hermosas que son las tardas
després que s'ha post el sol!

JOAN MERCADER Y VIVES.

Siegfried.

V

LA EXECUCIÓ MUSICAL

ACTE SEGON (CONTINUACIÓ.)

ESCENA III.—En el moment en que Siegfried s'interna en la cova del dragó en busca del tresor, surten a escena'ls dos nibelungs Alberich y Mime, entaulantse entre ells una forta baralla per la possessió d'aquell. Pera donar tot el caràcter de realitat a tan interessantíssima escena, era menester una molt vigorosa accentuació en las sobtadas frases del diàlech, teixit d'insults que abdós germans se tiran en cara, y molta més vida y energia en l'acompanyament orquestal.

Comensa aquest per una expressiva frase dels instruments de fusta, que descriuhen figuras molt vivas y sincopadas, formadas per una variant del tema de servitut, pera reflexar la enveja que domina a abdós personatjes. La frase ha de creixe constantment, y al barrejar-se ab la corda deu subratllar encara ab més energia las expressivas paraulas del diàlech, però al mateix temps deixarlas sentir ab la major claretat. Després d'una breu aparició del tema del tresor, trobem altrás figuras molt característiques: per medi d'unas ràpidas apoyaturas, agrupadas en tresillos, el compositor arriba fins a reproduhir la brusquetat dels ademans dels actors; detall aquest d'execució qu'ha sigut també descuydat y per tant incomprès del públich. Un y altre nibelung devian amenassarse furientment ab els punys closos en els precisos compassos en que apareixen ditas figuras, y'l director havia d'apoyarlas ab forsa vigor y ferlas destacar més netament en els instruments de fusta.

Al parlar del casco màgich (Tarnhelm), apareix el tema que'l caracteriza en *L'Or del Rhin*, que devia haverse executat pel corn inglés ab tot'altra expressió. Aixís mateix ha deixat d'interpretar la fusta d'un modo accentuadament estacat las escalas que s'intercalan en el tema de la meditació, y han resultat ab poca forsa y vivesa'ls ràpids dibuixos que'l precedeixen. Segueix el tema de la forja, molt foscament reproduhit en el metall, y que tot seguit experimenta una original transformació (després d'un *pizzicato* de corda que devia haver sigut més picat y jugar) en el tema de l'amenassa, compost de sobtats tresillos ab que la corda d'un modo saltador acompanya las paraulas de Mime en que proposa la partició del tresor. Nostra orquesta no n'ha expressat res de tot aquest fragment, anant faltada de vida com sempre, exagerant ab excés el *ritenuto* y deixant d'executar l'acelerat y'l *vivace* que segueixen. Entra en aquest ultim temps la fusta ab una

valenta figura musical pera descriure'l furor de Mime, que ha resultat també faltada de forsa y de netedat, fins arribar al potent crit dominador d'Alberich, igualment sense la grandiositat d'expressió que requereix. El furor de Mime segueix creixent, deventse accentuar molt més en la fusta y violins, fins a quedar interromput per l'aparició de Siegfried ab el tema del anell, que diuhen consecutivament els instruments de fusta y de metall.

L'héroie contempla'ls fruyts de sa victoria, casco y anell, tot ignorant el seu valor, mentres la orquesta acompanya sas meditacions ab l'hermosíssim cant de las fillas del Rhin, qu'ha d'ésser dit molt pianíssim y dolsament y no pas ab el desgavell que l'executa'l nostre metall. Altre tant podem dir del tema del or del Rhin que s'intercala en dit cant, encarregat al corneti y tan desafinat com de costum. Es aquesta un'altra página de la que'l públich no s'ha pogut formar idea, puig las intensas armonias del metall, quan obtenen la expressió y claretat que'ls hi ha faltat, produheixen en aquesta escena un sublim efecte, en tant qu'en el Liceu sols han servit pera trossejarnos l'oido. El *crescendo* ab que'l cant termina tampoch s'ha marcat, y'ls temas del heréu de la espasa y del ensopiment, els ha enriquit el metall ab intempestivas desafinacions.

De nou sentim el cant del aucell advertint a Siegfried dels perills que l'envoltan. Y altre cop s'han reproduhit els defectes qu'exposarem en la escena anterior: la orquesta ha executat continuament massa fort en la corda la represa dels remors del bosch; y la tiple ha destrossat més que avans la deliciosa melodia del aucell, *maslegant* massa la frase y deixant (per sa falta d'agilitat) sens executar els repetits *grupettos* que li senyala la partitura. L'ànima del heróie torna a transportarse lluny de lo que'l rodeja, y'l record de sa mare l'acompanya altre cop en la orquesta ab el tema dolorós dels Welsas, qu'entonat primer pel clarinet, es respost pels violoncellos y reproduhit per las trompas, incoherent uns y altres instruments en els defectes tantas voltas repetits.

Mime's presenta a Siegfried y entaula ab ell altre diàlech, durant el qual apareix un nou tema pera caracterisar la falsetat del nano, que ab sos projectes sinistres pretén fer-se amo del boti. L'astucia, l'engany y l'adulació de nibelung, son magistralment reflexats en el tema de las reverencias, qu'acompanya las repetidas maquinacions ab que pretén afalagar al heróie. De sa naturalesa's desprén que aquest tema ha d'ésser sumament lleuger, y no pesant com el conduheix en Mertens. Las violas jugan aquí una part importantíssima, reproduhint el tema en continuas y variadas transformacions, interromput varias vegadas per fragments del cant del aucell en

l'oboe, com saludables advertencies del perill que'l rodeja. Aquest cant devia destacar més del tema a que s'uneix, com també'l motiu de la duresa del acer, qu'es reproduït en el metall y el de coure el brebatge de Mime qu'ho es a continuació en la fusta.

El tema de las reverencies segueix acompanyant el diàlech ab un colossal desenrotlló en las violas, que produheixen inmens efecte, en combinació ab varis dels anteriors temas. En el moment més interessant del diàlech es interromput per un'altra supressió de 38 compassos, ab lo que queda sense comensament la represa del cant del preceptor. La part d'aquest que's conserva ha sigut expressada *masa fort*, perque (repetimho un cop més) Wagner vol que sian dits veladament els temas que surten com á recort de fets anteriors. Cap al final hi ha marcats un avens y retrés en el temps que tampoch s'han observat.

Segueixen las tentativas enganyosas del nano y'l comentari orquestal va engrandint-se, reproduhnt alternats el tema de coure'l brebatge ab el de las subtilidades de Mime y ab el tema de Loge. Una batuta molt enérgica's requeria en tot aquest passatge per accentuar degudament els successius moviments en creixent y disminuint de las escalas dela corda. Els *pizzicatos* que repetidament executa aquesta han sortit extraordinàriament desunits, y per tant confosos, y si bé no s'ha adormit aquí'l mestre com era de tmer, en cambi repetim que ha faltat el clar obscur en la expressió de la frase.

Completament errada ha sigut la interpretació del tipo de Mime. El cantant del Licéu vol donar expressió sentida y dramática á lo que ha d'estar en absolut desprovist d'ella, y en cambi no encerta ab la nota aduladora y satírica, que's desprén de las paraulas del personatge y de las indicacions del llibre. Totas las frases s'han de dir ab l'astucia y engany del que vol manifestar lo contrari de lo que pensa, y que no's dona compte de que las paraulas li traheixen la intenció deixant en descubert sos malignes propòsits. Per aixó la frase: «Sols vull al noy tallarli'l cap» ha d'ésser dita ab expressió completament oposada al seu significat, aixó es, ab la més expressiva dolcesa, com pretenent donarli una proba de carinyo. Per aixó repetim que'l tipo es altament cómic y extremadament repulsiu, cosas que cachi may ha conseguit expressar el Mime barceloni.

L'última tentativa del nano oferint el brebatge á Siegfried, es precedida de la frase del aucell que apareix aquí en *menor* com una trista advertencia del perill, lo que no ha sigut apenas expressat pel clarinet. Per darrer cop s'acosta Mime al héroe ab els temas que'l caracterisan (reverencies, ambició y forja), que al enllassar-se en un canon en *crescendo* s'han executat ab horrible confusió. En el

moment que Siegfried mata al nibelung, el tema del heréu de la espasa ha d'esclatar fortíssim y ab ayre triumfant, mentres de dins de la escena se sent la sarcástica rialla d'Alberich per la mort de son rival. Dita rialla ha sigut pèssimament expressada, puig ha de formar-se per la repetició forta de la sílaba «Ha» *tretze vegadas*, entre las que s'hi troban quatre tresillos qu'han de ritmar clarament el tema de la forja. Aquest tema's repeteix disminuint en la orquesta, pera terminar ab els de l'aposta (en que Wotan profetisa la mort del nibelung) y'l de la maledicció, que requereix expressarse aquí molt més sostinguda y enérgicament.

El curs de l'acció es novament interromput per una supressió importantíssima, sobretot baix el punt de vista escénich. L'héroe devant de sas victimas no arriba encara á apendre lo que's la por; ans al contrari, s'diverteix ab els cadavres del nano y del dragó, y ab la major tranquilítat els llença dins de la cova de la Enveja, l'un sobre l'altre. La orquesta comenta la mimica de Siegfried d'una manera expressiva, en particular accentuant ab gran pesadesa'l tema de Fafner pera acompanyar las empenas ab que aquell l'arrossega furientment fins á la entrada de la cova. Tot aixó, que produheix molt bon efecte plástich, ha sigut suprimit pel director en una nova tallada de 45 compassos.

Per fi queda sol el noy de la selva, trobant-se rendit de cansanci pel trevall realitat y pel calor dels raigs del ardorós sol. A maravella expressa la orquesta tal situació ab un nou tema qu'es transformació dels de l'activitat, el qual pren una forma molt més llarga y pesant, anomenant-se tema de la fatiga ó cansanci. Las violas y violins han recalcat poch aquesta frase, que devia dir-se de manera bastant més pesanta, en consonancia ab lo que intentan interpretar.

Un passatge hermosíssim segueix al contemplar Siegfried l'esplendorós sol y cercar repós sota las verdas branques del tell. El trevall orquestal arriba al seu màxim d'expressió, enllasant-se tots els instruments en las més deliciosas armonias fins arribar á un colossal efecte al fondres el cant del aucell y'l tema de Freia en una inspiradíssima frase dels violins, mentres el metall repeteix aquell cant. No hem d'esforçarnos pera demostrar el poch efecte qu'ha produhit aquí, degut á la falta de sentiment y expressió en la corda y á las desafinacions del metall. Tampoch hem observat la major vivesa en el temps que mana Wagner al atacar de nou els violoncellos la frase del amor filial, dita ab tan poch sentiment com de costúm; á la que segueix el tema del ardor amorós que successivament passa d'uns instruments á altres en uns passatjes en terceras que no hem distingit gens clarament, á causa de la poca netedat d'execució. El recort

del repugnant nano motiva una última aparició dels temas de las reverencias y de la forja, y desde aquest punt fins a terminar l'acte, regna per sobre de tot en la orquesta l'expressiu tema del ardor amorós, cantat per la corda ab el més expansiu sentiment.

Siegfried, al trobar-se sol en el món, ple de trista melancolia, demana un bon company al aucell, son amigable conceller. El desitj d'estimar a algú s'apodera del héroe, mentres creix en la orquesta l'esmentat tema del ardor amorós, que requereix una dicció molt més apassionada y una intensitat de sentiment major de la que li donan nostres músichs. L'aucell reprén son cant pera indicar a Siegfried la roca voltada de foch ahont jeu la verge dormida. Tot el passatge ha sigut conduhit ab desmesurada forsa: en el cant de la triple, perque está escrit *sempre baix* y no ab els xisclets que l'hem sentit, y en la orquesta de corda qu'ha de reproduhir els remors de la selva en *triple pianíssim* y sense las desafinacions dels acorts aguts dels violins. El desitj inflama tots els sentits del héroe mentres interromp a l'au ab una apassionadíssima represa del ardor amorós, molt mal expressada en la corda. Continúa l'aucell en un temps sols moderat, que aquí s'ha conduhit ab extraordinaria lentitut, y sens observarse tampoch els repetits pianíssims que hi ha indicats. La impaciencia del noy arriba a sos límits al sentir las noves del seu conceller, y l'interroga de nou, mentres tornan a sentir-se las escalas descendents de son ardor amorós en la corda, enllassadas en la fusta ab el tema del foch encantat (fragment de Loge, deu del foch), y terminant ab el de Siegfried héroe, entonat ab poderosa expressió en els instruments de vent.

Per última vegada modula l'aucell el seu cant, precedit del tema del ensopiment de Brunhilda, en el qu'hem trobat exagerat d'extraordinaria manera lsenzill *rallentando* ab que l'ha de dir el trémolo de corda. Siegfried contesta en ardorós entusiasm ab la mateixa melodia del aucell y's precipita darrera d'aquest, mentres els alegres tresillos de la fusta y *trinos* de la corda augmentan la impresió de l'alegria de la escena. Una figura sincopada, lleugera y moguda, caracterisa'l vol del aucell en las flautas, ab acompanyament de *pizzicatos* en la corda, y a continuació un grandíoss ple d'orquestra reproduheix els temas del aucell y del ardor amorós en sa major potencia expressiva, mentres cau el teló. Gran confusió ha regnat en aquesta brillantíssima página final: el temps ha sigut poch viu, el moviment menos lleuger, poch marcadas las sincopas de la fusta y massa'ls *pizzicatos* de la corda, continuament desafinat el corneti, sense marcarse'l doble y'l triple fortíssim del *crescendo*, aixis com tampoch el *diminuendo* final ab sa darrera frase, que diuhen en canon las flautas, oboes, clarinets

y finalment els violins, y que sols hem pogut sentir en la més atropellada confusió.

La vida, la frescor, la joventut, l'encis mágich, l'ardor guerrer y l'ardor amorós que respiran las idílicas escenas d'aquest segon acte, han quedat en absolut sens expressió.

ACTE TERCER.

PRELUDI.—Segons el propi Wagner, descriu aquest preludi l'última cavalcada de Wotan quan per darrer cop baixa a las profunditats de la terra. Aixis es que resultan consagrats els tres preludis de Siegfried a las tres rasses que lluytan desde'l comensament de la tetralogia: la rassa dels nibelungs (representada per Mime) en l'acte primer; la dels gegants (Fafner) en el segon; y la dels deus (Wotan) en el qu'ara'ns ocupa.

L'inician el tema ritmich de la cavalcada junt ab el de la inquietut dels deus que acompanyan l'aparició de Wotan en l'acte precedent, però portats aquí a un incomparable grau d'expressió. El primer s'ha de dir de manera molt viva y estacada, y el segon també ab molta animació, però deixantse no obstant sentir d'una manera pesanta. Abdós figuras ascendents, encomenada una als violins y l'altra a las tubas, han de creixe progressivament, extenentse a tota la orquesta, fins arribar al fort al presentarse en els graves el tema del abatiment dels deus. Altra progressió ascendent ens conduheix al tema del pacte qu'esclata ab gran forsa en el metall reproduhintse en un poderós canon sempre creixent. Las escalas ascendent y descendent que descriu el citat tema de la inquietut, donan origen a dos nous temas sols ab una lleugera transformació en el ritme: el tema d'Erda (ó de las Nornas) en sa part ascendent, seguit del tema del Crepúscul dels deus en la descendent. Ab gran potencia expressiva's repeteixen continuament un y altre, acompanyats sempre del ritme de la cavalcada, é interposanthi entre ells las armonias del viatjer en el metall. La combinació d'aquests diversos temas dona a la página una forsa admirable d'expressió y de colorit que arriba a son grau maxim al esclatar furient en el metall el crit dominador d'Alberich seguit del tema de sumissió, finalisant ab una prolongada frase descendent que descriu el tema del ensopiment de Brunhilda, y després els del destí y del pacte, intimament lligats.

Ab la sola descripció d'aquest preludi's posa de manifest la gran forsa d'expressió que li es necessari, y lo lluny que haurá estat d'ella la interpretació del Licéu, conduhida per la mansa batuta del mestre Mertens. Hi ha faltat la furiosa accentuació de las frases y la dicció pesanta dels temas de la inquietut y del pacte, particularment aquest ultim, que ha resultat molt poch ple en el metall. Las escalas d'Erda y del Crepúscul han sigut

poch marcadas, sobre tot l'ascendent, dita ab expressió molt débil en la corda. Uns rapidíssims dibuixos de las flautas, simulant els llampechs, devian també sobressortir ab més vigor, y al arribar al punt culminant del preludi, el major desgayell ha regnat en la orquesta, de la qu'hem pogut *fruirne* tan sols els més extraordinaris desconcert y confusió.

ESCENA I.—Es una de las més importants de la Tetralogia, dramática y musicalment. Wotan apareix en ella per darrera vegada, y sa suprema resolució conduheix el nus de la tragedia al seu punt culminant. El deu, impotent pera cambiar el curs de las cosas, evoca de las profunditats de la terra á la que tot ho sab, la profetisa Erda (deesa de la natura) pera que ab sa sabiduria li aconselli «el medi pera deturar la *roda que roda*». Solemne y potentia ressona la evocació de Wotan que obra la escena ab el magnífich cant del despertar.

Comensa aquest ab el nou tema del conjur, que necessita una gran forsa d'expressió. La corda ha d'accentuar moltíssim els tresllos de las repetidas escalas ascendents, y'l metall apoyar també ab gran plenitud de so els acorts que constitueixen l'acabament. La interpretació del Licéu ha pecat per falta de grandiositat, puig si bé es dels passatjes en que la orquesta ha mostrat alguna vivesa, li ha faltat en absolut el sentiment, la emoció dramática en la dicció d'aquest hermos cant, y en lloch del clar-obscur que'l tema requeria, sols s'hi ha observat un desequilibrat soroll. El metall especialment devia sentirse més unit y molt més afinat.

A continuació's presenta'l tema de las Nornas (aplicable á Erda) que devia modularse de manera més solemne. Las progresions ascendents que constantment repeteixen aquest tema, han pecat d'exagerada forsa y falta complerta de lligament, puig en particular la corda ha de gronxar la frase y executar en un perfecte *lligat* tota la distancia de la primera á la darrera nota de cada escala. Ademés, la expressió suau no devia modificarse fins á las reproduccions finals marcadas en *crescendo*, que no s'ha observat per venirhi ja aixís desde'l comensament, y al juntarse la escala ascendent de las Nornas ab la descendent del Crepuscul, han sigut ditas ab la mateixa forsa d'expressió, sent aixís que la pujada s'ha de sentir piano y en cambi creixent sempre la baixada. Aquest tema del Crepuscul dels deus devia ser més penetrant, com expressió de la terrible fi que'ls profetisa. El cant del Viatjer se clou ab el tema del pacte, que ha sigut poch marcat, puig exigia una pronunciada apoyatura en cada nota dels trombons, aixís com retardar molt més las darreres notas del contrabaix-tuba.

Erda puja de las profunditats de la terra,

despertant de son llarch somni al conjur de Wotan. La fantástica aparició de la deesa ha d'acompanyarse escénica y musicalment d'un gran misteri que li ha faltat en absolut. Wagner exigeix que l'acompanyament orquestal se mantingui en la més secreta nebulositat. En un lligat piano han de dir las trompas el tema del destí, que va seguit dels acorts del ensopiment de Brunhilda, ahont més que'n lloch s'hi ha notat la falta de misteri, puig la corda á la sordina'ls ha executat constantment massa fort, y lo mateix els alternats que hi té la fusta. La repetició del tema de las Nornas, en el moment en que'l deu se dona á coneixe, va acompanyada d'un magnífich teixit orquestal en els violoncellos qu'expressa patentment la intranquil·litat d'aquell, el qual no hem pogut sentir per sa extraordinària confusió. En el moment que l'interés creix, una nova supressió de 24 compassos ha vingut á interrompre'l cant de Wotan, fins terminar ab els temas del conjur y del pacte. Dels quatre compassos que aquest últim abarca, sols els dos últims deuen comprendre'l *ritardando*, que'l mestre ha marcat desde'l comensament.

El diàlech s'entaula donant lloch á un espléndit enfilall orquestal dels principals temas de la Tetralogia, únicament comprensible seguint el curs de las paraulas. Comensa ab els temas del ensopiment y de las Nornas que adoleixen de iguals defectes que avans, y seguits del motiu del anell (dit ab massa lentitut y poca claretat) y'l de la renúncia al amor, escala en terceras descendents que devia disminuirse més pronunciadament. En l'instant d'exclamar la deesa: «Els actes dels homes obscureixen mon saber» recomana molt Wagner que la frase del clarinet sia molt més piano de lo que l'hem sentida, però en cambi no demana exagerar tant el *ritenuto*. El tema del Walhalla que segueix en el metall, ha sigut expressat ab la poca dolcesa de costúm, y el seu final, que puja creixent y engrandintse, s'ha portat pel contrari completament dormit.

Al fer menció Erda de las Walkyrias, apareix el tema propi d'aquestas, que's repeteix després combinat ab els anteriors. La contestació de Wotan reproduheix un gran pasatge del tercer acte de *La Walkyria*, en que s'hi destacan: el tema de la justificació de Brunhilda (que'ls graves de la corda han dit ab gran falta de grandiositat), seguit del tema de la cavalcada (entonat molt confosament en el metall); la frase del desterro (també ab poca claretat); els del anell, renúncia, pacte y destí (ab els defectes de sempre) pera terminar ab el grandíus cant de despedida de Wotan, qu'ha de reproduhirse aquí *molt espiritualment*, es á dir, ab més misteri de lo que ho ha sigut, però no ab tanta lentitut.

La combinació dels temas citats segueix

comentant tot el transcurs del diàlech, que puja en tensió dramàtica, essent necessària una enèrgica expressió per part dels personatges, lo qual han estat molt lluny de conseguir. Gran monotonia ha dominat en el cant d'un y altre, sent aixís que Wagner dona indicacions ben precisas pera la diversa accentuació de cada frase, apart de las que's desprenen del mateix text. La expressió ha d'arribar a son grau maxim en las paraulas del Viatjer «Sabs tu lo que Wotan vol?»; en que la paraula *vol* s'ha de marcar ab un potent crit que no hem sentit, y produhirse immediatament un llarch silenci que tampoch hatingut efecte. Una ampla frase ha d'expressar a continuació en tota sa extraordinaria potència ls temas de las Nornas y del Crepuscul, obrintse ab desmesurada grandiositat en la nota d'intersecció d'un y altre.

Al arribar a aquest punt la crisis se resol en l'ànima del deu. Las angoixas, els dubtes y temors que'l corsecavan desapareixen desde'l moment que ja no l'espanta la fi de la rassa dels deus. Ja no la tem, sinó que, pel contrari, la desitja. Wotan se desprén del imperi del món donantlo en herencia a la jove y lliure parella, Siegfried y Brunhilda. Wagner ha traduït musicalment aquest pensament del deu en el grandios é inspiradíssim tema de la herencia del món. Aquest tema esclata majestuós en la orquesta, ab ayre de triomf, entonat per tots els instruments; y pera donarnos idea del seu sentit ideal, ens diu Wagner que *ha de ressonar com l'anunci d'una nova religió*. Mes pera que produheixi tot el seu efecte es precis donarli l'adequada expressió, que'l director hauria pogut trobar observant la graduació dins de la frase, es a dir, atacant la entrada ab força y disminuint tot seguit en *piano* al entrar el segon compàs; aixís es possible aixamplar y fer creixe las notas següents a manera d'onada desbordant, pujant la frase fins a sa plenitud *ab el més conscient énfasis*. Cap relleu ha sapigut donarli'l mestre Mertens: ni ha preparat el *crescendo* que la precedeix, ni ha animat el temps, ni ha donat el clar-obscur que acabem d'indicar.

El tema de Siegfried héroe segueix pera indicarnos qu'ell es qui recullirà aquella herencia, y a continuació's presenta una combinació de temas (Walhall, heréu de la espasa, renuncia, anell, conjur, etc.) en la qual la fusta y'l metall han rivalisat en desafinacions, confusió y falta d'expressió. La frase d'amor de *La Walkyria*, magníficament colocada aqui, ha quedat també inexpressada per falta de sentiment, lligantse ab el nou tema de la herencia del món, que repetintse varias vegades en gran *crescendo* y ab novas armonizacions, clou aquesta magnífica escena. En el final més encara que avans hi ha fet falta la grandiositat d'interpretació en consonancia ab la música y el drama.

ESCENA II.—Ab pocas paraulas quedará comentada, puig l'atreviment ha arribat al punt de suprimirla casi per complert, deixantne sols el comensament y'l final. El cant del aucell iniciat en la trompa y reproduhit en el clarinet y després en l'oboe, anuncian l'arribada de Siegfried. Molt poch ritmadas han sigut aquestas frases y ab escassa netedat en els acompanyaments de la corda. Las primeras paraulas del héroe s'han portat massa lentament, y al reproduhir el cornet la frase del aucell ha vingut a aumentar la confusió que després ha regnat en tota la orquesta. A las pocas paraulas queda suprimida tan importantíssima escena per una tallada de 1871 compassos. No es precis comentarho. Basta dir que, apart sas bellesas musicals, suprimint el trascendental diàlech, únich entre Wotan y Siegfried, no hi ha justificació pera'l desenllas d'aquesta escena. Reprén son curs l'acció en els darrers compassos ab els temas del encantament del foch, mereixent citarse una repetida combinació del cant del aucell ab el tema de l'adoració del or (ambició) y'l de Siegfried héroe, que no poden haverse dit de manera més deplorable, arribant a no distingirse l'un del altre.

En el moment en que la llansa de Wotan barra'l pas al héroe, se treu aquest la espasa y parteix l'arma divina en dos trossos ab els temas del heréu de la espasa y del pacte. El primer devia sentirse en el metall més clara y brillantment; el cop d'un arma sobre l'altra requeria un fortíssim en la orquesta y un tro aixordador en la escena, y'l tema del pacte devian dirlo's baixos d'una manera més pesanta y més fraccionat en son final, apoyat millor pel redoble de timbalas. Els temas de las Nornas y del Crepuscul, seguits del de la renuncia, acompanyan la desaparició del Viatjer en un *tremolo* de corda que devia sentirse menos pera donar un to més tetric y misteriós a la escena.

Aqui comensa la travessia del foch per Siegfried, y ab ella una de las páginas musicals més hermosas y sens dubte la més profanada de tota l'obra.

JOAQUÍN PENA.

IMPRESIÓ

Per veure'l Pirinéu,
que llá d'enllá s'assén,
me'n vinch a esta cimalla;
la boyra l'ha deixat
y resta desvelat,
blavench y sense tacas.

Sembla un gegant fornit
que l'han mitj atuhit
al fort de la batalla;

per xò no l'han retut
qu'encar resta forsut,
sapat y ample d'espatllas.

Son front es Canigó,
Puigmal son ferm brahó,
Cadí y Carlit sa ullada;
de Costabona al pich
lo mon sembla tot xich...
Quín bé de Deu d'alsaria!

Té per cabells, abets
que pujan fermes y drets
cayent per sa ampla falda.
De lluny, oh Pirinéu,
ma fantasia't veu
tan gran com la estelada.

Estesas en son sí,
vistas veig florí
las dos gentils Cerdanyas;
poblatos fèrtils y plans
que cuydan catalans
de Fransa y de la Espanya.

La Mare del bon Deu
té un trono á Fontroméu
y á Nuria un hermitatge,

ahont va un poble fidel
á alsar llurs clams al Cel
en jorns de malaransa.

Al cap la Vall d'Arán,
de desde'l cel estant
un rem de serraladas
va malehir l'Etern;
guaytantlas al hivern,
talment semblan fantasmas.

Si'l guayto cap al tart,
apar lo seu esguart
un clam que'l cor trasbalsa;
un clam ferm y potent
qu'arrén escampa'l vent
per deslliurar la Patria.

Patria del nostre cor:
lo càlzer d'amargor
prou ha enfetat tos llabis;
lo jorn qu'esclatará
nostre odi, prou será
comens de la creuada

lo Pirinéu gegant
que sota la boyrada
frisós está esperant
qu'apunti nova albada.

ANTON BUSQUETS Y PUNSET.

TARDOR

El vermell dels arbres,
encés per la posta—dels sols invernals,
delita y penetra
lo mateix que aquells verts primaverals.
Germans, alsem els cors, que tot es bell,
el vert y el vermell!

JOAN MARAGALL: *Cant de Novembre*.

El fret crepuscul tardoral era resplandent per tots los vitratges; allà d'enllà de las montanyas d'ample pit el sol se'n anava com un rey deixant darrera son pas el rastre resplandent de sas antorxas... y en la immensa ciutat mormoladora tots el vitratges enlayrats del palau dibuixavan las fugitives llums com si aquestas fossin melodies llunyanas... La vinguda de la boyra's deixava pressentir. Surava en la joya d'un jorn de festa la immensa ciutat, y'l bullici aixordador y ubriagant vessava á dolls de las amplas vias perfumadas per mil perfums... Las enjoyelladas multituds s'espandian; s'espandian, portant ab la bulliciosa recordansa de las sensacions del dia que s'anava acabant, quelcòm de la recansa per las horas fugidas; y'l murmuri agre-dols de las enjoyelladas multituds arribava com un múltiple y apagat clam fins als barris més apartats; arribava com el respectuós soroll d'un funeral corteig en las més isoladas cambras... Y las mitjas llums capvesprals oscilavan demunt del mur-

muri agre-dols, com si fossin las guardadoras de todas las infalibilitats d'aquell jorn que s'acabava... y'l ressó de las campanas dels temples era més llunyà, com si per demunt de las afolladas munions y entremitj de las bullidoras tintas d'aquell crepuscul las vellas campanas parlessin á poch á poch de las grandesas que guardan las vetustas y desertas naus, y de las visions que poblan els silenciosos y ombríus claustrés.

Tot lo inefable que sura en l'ambient dels grans jorns ciutadans semblava haverse condensat, avans de fugir, en aquell tardorech crepuscul... Totas aquellas guspiras de inconeguda llum, todas aquellas notas de melodia ignorada, tots aquells batechs d'un anonim cor, qu'en els jorns de festa gran arriban fins á nosaltres com si fossin quelcòm del panteig monstruós de milers de vidas confosas, oscilavan intensament pels amplissims carrers, se filtravan inquietament per las portas y per las finestras... Y tot aquell conjunt de sensacions inconegut vibrava en cada cor d'una manera inefable y dolorosa, com si vencés á la joya qu'aquell jorn que fugia havia donat, l'anyoransa que, quan si gués del tot fugit, inspiraria.

Y'l paláu grandíols ple de silenci s'alsava en un dels llochs de més cridoria y de més burgit; ab las feixugas y góticas finestras reflectidoras de llum; ab aquell aspecte sever y senzill que contrastava vigorosament ab la

lleugeresa de la vila... Aquell palau tenia quelcòm de monastir ab sas aliligranadas baranas de ferro; y dins de sas cambras, en quinas las grans figuras fugidas de la vila hi devian haver deixat mil recorts, devia ésser inefable el burgit ciutadà apaybagat pels espessos murs y pels protegitors tapisos.

Y Ella esguardava, recolzada en la barana del gran balcó, aquell barbre formigueig tardivol que bullia sota sa vista... Sota d'Ella passavan totes las alegrias y totes las penas de la gran ciutat, identificadas en aquella hora ab un mateix sentiment, y'l vent fredissim montanyà que feya apressar las munions febrosas, portava fins a sas tendras orelles l'anhel igual d'aquellas munions, que's fregavan sens agunia en aquell instant per la unitat de son desitj y per la unitat de la seva alegria... Y en els moments més animats en quins afluhian al ensemps a n'aquell lloch las gents d'unas y altrás bandes, tota Ella s'havia reanimat y corprés ab aquella alenada benfactora qu'havia reanimat y corprés a la ciutat en aquell jorn, enlayrant y dignificant a aquell pobre conjunt de vidas aclaparat, per unas curtas estonas de alegria... Per la vila malehida condemnada a sofrir hi havia passat un ruixat bell que l'havia feta palpitir de nou; que l'havia feta oblidar en un instant de tots sos crims y de totes sas horribles lluytas!

Y la gran vila reanimada y trista tornava a sa condemna altre cop, y l'alegria de la ciutat ab els últims raigs del sol s'apaybagava, exhalant el darrers esforços pera vèncer aquella pesanta y condemnadora fatalitat; y la visió dels altres mediocres jorns, perduts en la inconsciencia d'un trevall aixafador o en la buydor d'unas diversions mentideras, s'alsava devant de cada un dels que passavan aplegats, y en aquellas vibracions de Tardor s'hi ajuntava'l desconsol del demà, com si'l sol que se'n anava com un rey s'emportés en l'alta carrossa d'or a la deesa protegida y animadora de la ciutat cansada.

Y en l'ànima d'Ella, al vibrar tots aquests sentiments, s'hi produhia un enlayrament y una recansa... una inseguritat y una dolcesa... La incertitut d'aquells instants sagrats la feria, y hi hagué un instant en que, no podent soportar sa femenina complexió aquell seguit de generacions mixtas, tota Ella va defallir, y buscá repós en las altas salas del palau en penombres... Quan fou en ellas, el clam aixordador semblá estrellarse en un soroll suprém y ofegat; y en las lluhentors lóbregas dels fanals, las afolladas multituds prosseguiren son camí, ab un burgit més solemne y més pausat, com si una alenada decobarda conformació hagués ajupit per sempre més aquells milers de testas desgraciadas.

Y'l somni d'Ella flori en la penombra de las sacras cambras, en aquell mateix instant... Ella, guardada y protegida per

aquells venerables murs de las ciutadanas impuresas, feya florir el somni de sa juvenesa en aquella tardor, tal com l'asceta fa florir en la solitud el seu somni divi que dolsament l'altera... En mitj d'aquella animada buydor, aquell palau parlava grandesas, y Ella, conreuhava son somni en la majestat d'aquell palau... L'Home, en aquella imaginació purissima, hi prenia una bellesa serafica; y en son cor bategant d'un amor sens igual, el Germà, l'Amich desitjat, aquella altra vida qu'Ella fortaleixeria y perfumaria, hi era com no hi havia sigut en cap cor de dona... Ella cercava en las nobles testas de sos antepassats reproduhits pels salons aquell reflecte quasi divi qu'Ella presentia en aquell que somniava; y Ella evocava en el misteri del vell jardí las futuras escenas del seu amor, que la farien esdevenir la guardadora, la vetlladora, la dolsa y enfortida defensora de tota la riquesa de la vida del Gran Germà.

Y la visió d'Ella era precisa, concreta, mentres Ella, travessant salas y salas, avançava vers el jardí, qu'era al darrera, protegit per alts murs y per feixugas branques, y que, en el burgit apagat que de la vila deixava oír, recordava ls jardins que son prop de las platjas; y mentres avançava, anava lliurantse del anguniós burgit de la ciutat; y la visió, quan Ella arribá, esdevingué gloriosa... voltada per las darreras flayras tardorals... En aquell instant cantaren las vellas campanas altre cop, com si demunt de las multituds vencesin; y'l seu ressó traspasá las branques dels arbres aquells com si traspasés las claustrals arcadas, y la Oració d'Ella pujá, mentres surava y surava'l llunyá burgit com si respongués inconscientment a la pregaria tendrisima.

Y la boyras alashoras del tot ja havian devallat, y las fredors de la Nit ja queyan... Y Ella passejà tremolosa per demunt de las amplas fullas que s'havian després... El murmur del sortidor era ja hivernal en aquell paratge; y parlava, no obstant, de la mateixa manera qu'havia parlat en la fugida Primavera y en el passat Estiu... Ella avançá vers el sortidor. En aquell lloch tan bell, el burgit anguniós era com la recordansa d'un mal somni... y un finia per oblidarse d'aquell flagell sens fi que punyiria desde l'endemà a la ciutat malastruga... Y en aquell lloch ella s'hi aturá... En las altas mitjdias del Estiu, Ella aymava endinzar els brassos benhaurats en la freda aygua, y en aquell cap-vespre de Tardor senti una esgarifansa de fret devant del sortidor que al cap d'uns quants jorns esdevindria gelat... Y desseguida, volá desde son cor un dols batech vers els pobres infants esfredorits qu'en las vinentas nits d'hivern senten caure la neu, arredossats en las portaladas dels palaus superbis... y alashoras volejaren entorn d'Ella las fredors més intensas de la Nit... La

Lluna aparegué y enmirallá en el surtidor llur vesta blanca... El burgit ciutadà semblá minvar com un plor, en la pròpera calma nocturna; algunas fullas caygueren al seus peus; la imatge d'Ell ressorgí enlayre, enlayre... Ella plegá las mans en adoració...

En Ella seguiren alashoras totas las joyas tardorals!... Y en aquella estona, voltada de pàlida llum, enmirallada pel dols surtidor, perfumada per las flayras darrereras, semblava l'Angel Sagrat de la Tardor qu'hagués devallat amorosament pera deixar algún rastre sublim de sa estada d'Amor demunt de la terra...

XAVIER VIURA.

NOVAS

Essent molts els treballs que rebém sense firma, hem de repetir lo que ja diguerem temps endarrera en aquesta mateixa secció, ó sia que no's publicarà cap escrit anònim.

Tinguinho entés aquells senyors á quins sentim no complaure per havernos enviat escrits que son del nostre gust, no faltanthi pera la publicació més que la firma autèntica de son autor.

Ja varem trobar estrany veure redactadas en castellá las invitacions pera la primera exposició de la *Sociedad Artística y Literaria de Cataluña*, però potser encara ho es més el *Catálogo*, puig mentres uns socis titulan els seus quadros y dibuixos en catalá ó en francès, altres ho fan en castellá, sobre tot cert autor dramàtic y pintor (pert cert molt estimat amich nostre que ha honrat y seguirá honrant ab sa col·laboració las planas de JOVENTUT), que á pesar de ser las sevas obras genuinament catalanas, las bateja, ó moteja, en castellá del més refinat.

«Art y Patria» celebrá sa inaugural el prop passat diumenje, obrint sa primera exposició al ensemps. Comensá la sessió ab una breu memoria dels treballs realisats, llegida pel secretari del Consell Directiu Xavier Viura, y fini seguidament ab un encoratjador parlament d'en Rafel Nogueras y Oller, en el que's saludava, y's cridava pera la Patria y pera l'Art, al jovent de Catalunya.

Acte seguit s'obrí la exposició. Es aquesta una simpática mostra del esperit del jovent, ja que's notan en ella algunas obras dignas d'alabansa.

Es una d'ellas *La Resolució obrint pas á la Fe y á la Esperansa*, pintura del senyor Perich, essent dignes de notar uns dibuixos d'en Ricart Opisso, uns altres de Vicents Tárrega, y algunas obras de Joan Fabregat y altres. En escultura cridan l'atenció algunas altres obras, entre ellas una imatge de Pau Garga-

llo. Digne d'encoratjament es el camí emprés per aqueixa entitat, al donar mostrars dels avensos de la joventut intelectual. Esperém, donchs, que seguirán altres actes d'aquesta mena.

Alguns entusiastas del art musical preparan á Sans la organizació d'un Orfeó que s'anomenarà «Orfeó de Sans» y constará de tres seccions: senyoretas, homes y noys.

La comissió organitzadora está ja constituïda. S'establirà una Academia de música, que ha de quedar inaugurada'l dia 7 de janer. Pera ingressarhi, els noys y noyas haurán de tenir 10 anys complerts.

La cuota mensual que deurán satisfacer els que vulguin ser socis protectors, no baixará d'una pesseta.

Las inscripcions de noys y noyas podrán ferse'ls dimars y divendres de 8 á 10 de la nit, y'ls diumenges de 10 á 12 del matí y de 3 á 5 de la tarde, en el local de *Els Segadors* (Carretera, 204.)

Sant Andréu de Palomar. Sa naturalesa local, historia civil, historia religiosa, social, y biografia dels andreuhenchs més importants.

En aquesta obra, que acaba de donar á llum en Joan Clapés y Corbera, se fa una descripció minuciosa de tot lo ocorregut en dit vehi poble, estudiantse desde la formació geològica del terreno fins á l'època actual, ab una riquesa de datos que semblan no deixar lloch á dubtes respecte á diversos aconteixements històrichs. Aquesta es la impressió que treyém de sa lectura, per més que'ns creyém incompetents pera ferne una critica minuciosa.

La monografia del senyor Clapés y Corbera revela en son autor dots d'investigació poch comunas, y un gran amor á sa terra nadiua.

La coneguda agencia de tràfic terrestre y marítim «Ayxelá y Rodón» ha publicat uns elegants almanachs anunciadors, en els que, combinadas ab una encertada alegoria obra de l'Adrià Gual, hi figuran las llistas de las sucursals y dels corresponsals ab que compta dita casa á l'extranger.

Hem rebut una elegant pessa de música original del conegut periodista en Sebastià Trullol y Plana titulada *La Cansó de la Esperansa*, armonisada pel mestre Candi.

Altras publicacions rebudas:

L'hermós quadro dramàtic de l'ignaci Iglesias titulat *Lladres*.

Las fiestas de Nadal, ó astucias estudiantils, passatemps cómic y en vers, escrit per Pau Rosés y Pau Guiteras, y publicat per la Biblioteca de «La Barretina». Preu, un ral.

Relieues, periódich trisetmanal de literatura, art, industria y política, que's publica á Madrid.

Et Obrero, setmanari que veu la llum á Santa Cruz de Tenerife.

L'Agrupació «Los Segadors», de Sans, doná diumenge en son nou local un concert á càrrech de la societat choral «Escola Jordiana Orfeo Canigó», que dirigeix en Joseph Lapeyra.

L'èxit fou complert, y entre las obras que més s'aplaudiren, haventse de repetir, hi figuran *L'Himne del Transvaal*, *L'Emigrant*, *La Cansó grega* y *La Marsellesa*, armonisada aquesta última per en Lapeyra.

Dilluns passat l'«Orfeo Catalá» va donar un concert al Principal, ab un programa en que hi figuraven totas las composicions estrenadas el dia 8 del corrent á Novetats, ab l'adició de dos hermosos chorals de Victoria y del grandió *Credo* de la missa del *Papa Marcelo* de Palestrina. L'èxit fou complert per las obras y'ls executants, encara qu'en el magnífich *Cap al vespre*, del Strauss, trobarem que las deficiencias observadas en la primera audició no havian desaparegut pas en la segona, sinó que potser s'hi accentuavan una mica més. Pera correspondre als prechs reiterats del públich (sempre aficionat á las tornas), l'Orfeo Catalá va cantar primorosament la bellíssima *Mort del Escolá*, lletra de Mossén Cinto y música d'en Nicoláu. Aquest ultim, que s'escoltava'l concert desde una butaca, fou objecte d'una gran ovació per part de tot l'auditori, qu'omplia'l teatre de gom á gom.—S. V.

A Madrid, quan Nadal s'acosta, las empreses teatrals s'espabilan y, deixant de banda'l repertori, estrenan obras de circumstancias, es á dir, obras que vagin bé ab el *besugo*, el *mazapán* y'l *pavo de Pasquas*. Las obras que s'estrenan aquests dias son innumerables, y cosa estranya, ni una per miracle sobreviu. Pahit el *besugo*, pahida l'obra.

A Novetats sembla qu'han volgut seguir l'exemple; però s'han anticipat. Si *Beaujolais* y Mlle. Bob-Walter haguessin esperat l'arribada dels gall d'indi y de las neulas, que son uns introductors d'*embajadores* excelents, tal volta'l públich s'haguera empassat el revellit melodrama y la reyna del foch l'hauria maravel·lat. Ocupat en pahir plats forts, no li venia d'un parell.

Servits en dejú á un públich mal humorat, no podian passar; sobre tot essent l'adob (ó sia la presentació escénica) estantis. Y en aquest cas ho era á tot serho. Y la companyia catalana de Novetats declamant en castellá (castellá del Clot, com se diu vulgar-

ment), fa riure; y com que un melodrama no ha de fer riure, sinó plorar, y com que la *demoiselle*, en lloch d'ésser una *reyna del foch*, ab prou feynas arriba á *princesa de las guspiras... ecco!*

E. T.

Ab el proxim número repartirém á nostres lector la portada y l'índex d'aquest primer tomo de JOVENTUT, á fi de que quedi complert y á punt d'enquadrar ab las magníficas tapas que á primers de janer posarém á la venda.

Aixís mateix anunciém al públich que JOVENTUT, pera solemnizar la entrada al nou sigle y al según any de sa publicació, prepara un magnífich número que sortirà'l dia 3 de janer, en el que hi col·laborarán tots els mestres de la nostra literatura y'ls més afamats artistes. La setmana próxima donarém més detalls, podent avuy anunciar tan sols que'ls nostres subscriptors rebrán aqueix número sens augment de preu.

JOVENTUT

SETMANARI CATALANISTA

Els treballs se publican baix la exclussiva responsabilitat de sos autors.

No s'admeten els que no sían inédits.

No's tornan els originals.

Se donará compte de las obras rebudas en aquesta redacció, y de las qu'ho mereixin se'n farà crítica.

Preus de suscripció pera 1901.

CATALUNYA: Un any.	8	Pessetas.
» Mitj any.	4'50	»
» Trimestre.	2'25	»

ALTRAS REGIONS D'ESPANYA:

Un any.	9	»
EXTRANGER: Un any.	10	Franchs.
Número corrent.	20	Céntims.
» atrassat, ab folletins.	40	»
» sense folletins.	25	»

Fidel Giró, impressor. — Carrer de Valencia, 311